

Mr. P.M.J. (Jewan) de Goede.
Advocaat

Postbus 48
9950 AA WINSUM

T 06 31 92 82 23
F 0595 854 569

degoede@advocatuurdegoede.nl
degoedebestuurrecht.nl

 @JewanDeGoede
 Jewan De Goede

Aan de Minister van Economische Zaken
p/a Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningenveld
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Per fax vooruit: (070) 379 70 71

Groningen, 4 oktober 2018

Inzake: GBB e.a./Gasbesluit 2018
Betreft: zienswijze
Uw ref.: DGETM-EO/18218234

ZIENSWIJZE ONTWERP-INSTEMMINGSBESLUIT

Excellentie,

Op 24 augustus 2018 heeft u uw voorgenomen besluit ter inzage gelegd, waarmee u (opnieuw) instemming wenst te verlenen aan het winningsplan Groningen Gasveld 2016 (hierna: **het winningsplan**), dat de Nederlandse Aardoliemaatschappij B.V. (hierna: **NAM**) op 19 april 2016 bij u heeft ingediend en waarop NAM op 15 juni 2018 en aanvulling heeft ingediend. Tot en met 4 oktober 2018 is het mogelijk daarop zienswijzen in te brengen.

Partijen

Tot behoud van recht dienen hierdoor de navolgende partijen, namens wie ik als advocaat-gemachtigde optreed, een zienswijze in:

- de *Vereniging van schadelijders van de bodembeweging door gaswinning in Groningen* (de Groninger Bodem Beweging), statutair gevestigd te Loppersum;
- de vereniging *Milieudefensie*, statutair gevestigd te Amsterdam;
- de vereniging *Landelijke vereniging tot behoud van de Waddenzee*, (ook genoemd: *Waddenvereniging*), statutair gevestigd te Harlingen;

tezamen aan te duiden als: **GBB e.a.**, tenzij een afzonderlijke aanduiding wenselijk is.

GBB e.a. refereren in de eerste plaats aan de inhoudelijke zienswijzen waaronder laatstelijk d.d. 8 augustus 2016 die zij hebben ingediend op eerdere ontwerp-instemmingsbesluiten. Zij verzoeken die als hier herhaald en ingelast te beschouwen. Voorzover nog relevant gelden deze onverkort ten aanzien van het thans voorliggende ontwerp-instemmingsbesluit.

Daaruit zijn thans echter de volgende elementen het meest relevant.

Besluit en beleid gebaseerd op onzekerheden

Het tempo van vermindering van de gaswinning is afhankelijk van het welslagen van een groot aantal maatregelen (bouw stikstoffabriek, omschakeling grootverbruikers, etc). Veel van deze maatregelen zijn gebaseerd op veronderstellingen en optimisme, waardoor het de vraag is of het beoogde tempo van de vermindering van de gaswinning wordt gehaald. Zo niet, dan gaat de gaswinning niet of minder snel omlaag. De afbouw van gaswinning is daarmee sluitpost van het beleid.

Een minder snelle afname heeft weer gevolgen voor de risicoberekeningen. Langer winnen betekent een langduriger grotere kans op zwaardere bevingen. Een groter risico betekent op zijn beurt dat er meer huizen dan nu worden ingepland, moeten worden versterkt.

De 'verwachte waarde' methode bij berekening van de risico's rammelt, doordat de kansverdelingen van de zwaarte van de bevingen zeer onzeker zijn, waardoor de uitkomst van de risicoberekening eveneens zeer onzeker is (en ook nog afhankelijk van het welslagen van de maatregelen ter afbouw van de vraag naar gas, zie hiervoor).

Kortom, de afname van de gaswinning en uiteindelijk het veiligheidsbeleid is afhankelijk van het welslagen van praktische maatregelen en gebaseerd op veronderstellingen. Het zou andersom moeten: op basis van eisen inzake de veiligheid van Groningers moet de gaswinning zo snel mogelijk omlaag, wat eisen stelt aan de te nemen maatregelen. Er moeten vangnetten worden ingebouwd, mochten de maatregelen te kort schieten.

Reductie van gaswinning 'naar 0' is het vereiste resultaat, waarvoor alle toereikende en noodzakelijke maatregelen moeten worden getroffen – anders dan de gewenste en hopelijk te bereiken uitkomst als de voorziene maatregelen slagen, met alle onzekerheden van dien.

Belangen Groningers

GBB e.a. zijn van opvatting dat de bescherming van de belangen van inwoners van Groningen tegen concrete gevolgen van de gaswinning op dit moment, ook onder de nieuwe besluitvorming en het nieuwe beleid ten aanzien van gaswinning, onvoldoende zijn geborgd.

Bij alle besluiten die gaswinning betreffen worden deze belangen ogenschijnlijk betrokken, maar het is de Minister nog niet gelukt coherent beleid te implementeren en uit te voeren waarin wérkelijk wordt tegemoetgekomen aan de nadelen die gaswinning voor Groningers met zich brengt. Zo is de afhandeling van oude schades nog niet afgerond en levert die veel onvrede op. De afhandeling van

nieuwe schades komt zeer langzaam op gang. Beloften over het niet betrekken van deskundigen en taxateurs die eerder in opdracht van NAM en CVW betrokken zijn geweest bij schade-afhandeling, en waarvan een groot aantal blijkt heeft gegeven van vooringenomenheid, worden verbroken, en deze deskundigen worden alsnog ingezet in het schade afhandelingsproces. De versterking van beschadigde panden en panden die anderszins niet tegen verwachte bevingen bestand zijn, kwam langzaam op gang en komt inmiddels zo goed als tot stilstand. Aan de financiële en organisatorische randvoorwaarden om nu op hoog tempo aan de slag te gaan, is niet voldaan. Adequate afspraken tussen de minister en de NAM ontbreken nog. Een coherent beleid ten aanzien van versterking wordt ogenschijnlijk niet gevoerd, een wetsvoorstel dat op adequate wijze voorziet in versterkingsmaatregelen en hoe dat de rechtspositie van gedupeerde Groningers in dat verband borgt, is er nog niet.

Hoewel GBB e.a. gematigd optimistisch zijn over het feit dat de gaswinning wordt afgebouwd en 'naar 0' zal worden teruggebracht, hebben zij grote zorgen over de periode die voor ons ligt en over de wijze waarop de schade-afhandeling en versterking worden aangepakt. De impact van de gaswinning in Groningen is onverminderd hoog, en blijft jaarlijks stijgen, zo blijkt ook uit rapportages van organisaties zoals de Rijksuniversiteit Groningen en de Onafhankelijk Raadsman. Met de onzekere en ingrijpende versterkingsoperatie in de komende jaren zal, naar verwachting van de GBB e.a., de negatieve impact alleen nog toenemen. Het sociaal en economisch welbevinden komt daarmee verder onder druk te staan.

Afweging veiligheidsbelangen Groningers vs leveringszekerheid

De GBB e.a. zijn van mening dat in het ontwerpbesluit de belangen van de Groningers, zowel ten aanzien van de veiligheid als ten aanzien van de eerdergenoemde en toenemende impact op de Groningers, niet adequaat worden afgewogen tegen het belang van leveringszekerheid en dat in het ontwerpbesluit de leveringszekerheid (nog steeds) het leidende beginsel te lijkt zijn. Zie bijvoorbeeld hoe de zogenaamd 'vergaande gevolgen' van het verminderen van de gaswinning tot beneden het niveau dat nodig is voor de leveringszekerheid kennelijk zwaarder wegen dan de risico's van de Groningers die worden genomen door voorgaande winning (blz. 39). Kortweg: leveringszekerheid wéégt dus kennelijk zwaarder dan de veiligheid van Groningers.

Tijdpad uitfasering gaswinning

Voorts merken GBB e.a. op dat het concrete pad en de fasering waarmee gaswinning wordt teruggebracht 'naar 0' geen onderdeel uitmaakt van het thans voorliggende ontwerpinstemmingsbesluit. Daarmee blijft dat besluit echter slechts een politiek voornemen, waarop de Minister of een volgend kabinet op een later moment kan terugkomen.

GBB e.a. menen dat in het thans voorliggende besluit moet worden bepaald dat gaswinning geheel wordt beëindigd alsmede een tijdpad moeten worden opgenomen waarbinnen dat zal worden gerealiseerd. Daarmee wordt duidelijkheid verschaft en op een transparante manier inzichtelijk gemaakt wat de Groningers de komende jaren kunnen verwachten.

Naleving meet- en regelprotocol politiek

Het ingrijpen naar aanleiding van overschrijdingen van de criteria in het meet- en regelprotocol gebeurt niet automatisch. Op pagina 24 staat dat de Minister eerst nog een afweging maakt en daarna een besluit neemt. De vraag is dan wat de waarde is van het meet- en regelprotocol als bij het besluit toch weer andere factoren mee moeten worden gewogen. Het verpolitiekt besluiten rond de veiligheid van Groningers, terwijl een meet- en regelpolitiek daarboven verheven zou moeten zijn en op objectieve gronden tot ingrijpen moet leiden.

Onduidelijkheden ontwerp-instemmingsbesluit

Het is GBB e.a. uit de tekst van het ontwerp-instemmingsbesluit niet duidelijk geworden of gas dat in de UGS Norg wordt opgeslagen bovenop de maximale hoeveelheid te winnen gas komt, danwel daarvan deel uitmaakt. GBB e.a. verzoeken dat te verduidelijken.

Voorts is onduidelijk waarom in afwijking van het SodM-advies niet is besloten de productieclusters waaruit niet meer mag worden gewonnen, definitief te sluit. GBB e.a. verzoeken dat te motiveren.

Conclusie

Gezien het vorenstaande verzoeken GBB e.a. u het voorgenomen besluit verder uit te werken, de belangen van Groningers concreter te benoemen en in het voorgenomen besluit van beleid te voorzien waarmee die belangen werkelijk worden gediend. Daarbij verzoeken GBB e.a. u concreet te maken wanneer gaswinning geheel zal zijn beëindigd en het tijdpad daarheen en de wijze waarop deze uitfasering plaatsvindt, in het instemmingsbesluit vast te leggen.

De seismische dreiging van een beving zwaarder dan 3,6 Richter is in het gasjaar 2018-2019 14,5% en blijft in de jaren daarna (tot 2022) elk jaar boven de 10% (vgl. blz. 29). GBB e.a. achten die kans te hoog en menen dat dit ingrijpender en snellere maatregelen zou moeten afdwingen.

.....

In afwachting van uw definitieve besluit en berichtgeving daarover,

Hoogachtend,

Jewan de Goede